Piimäkuu
15. päiv
2023

Nummõr
12 (540)

Leht mass 0,80 €

UMA LEHT

VANA–VÕROMAA RAHVA UMAN KEELEN LEHT

Lennuki Urmas: veeremaa inemine hoit uma esimuudu olõkiga mi kultuuri alalõ
Kae lk 2

Võrokõisi saatkund Baltica perimüspidol
Kae lk 3

Lihahimolidsõ mehe panni toimõ kuritüü
Kae lk 4

RAHMANI JANI PILT

Mürgü Marje pistüjalapull kõnõlõs keelest ja võlssi arvosaamisõst. Minevä riidi oll' Krabi kõrtsin vahtsõ võrokeelidse pistüjalapulli (*stand-up*) «#paganamaamann» edimäne mängmine. Pikäaolinõ Krabi külätiatri vidäjä ja näütemängukirotaja Mürgü Marje om kirja pandnu ja kand ette juhtumiisi umast elost ja tuust, kuis põhaeestläse võro keelest võlssi arvo saava. No vastas Marje mõnõlõ vahtsõt tükkü pututavalõ küsümisele.

Miä om hässtääg? Ma ei saa kah täpsele arru, mis om hässtääg, kas trelli vai midägi muud. Tuu om mooduasi ja ma taha kah moodun olla. Ku ma nakka hinnäst tutvustama, et Mürk Paganamaalt, sis tuud kiäki ei usu. #paganamaamann tunnus mooduperäne. Paganamaal ma elä, Mannis minnu kutsutas, nii et midägi võlssi ei olõ.

Mille Sa säändse tükü kirotit? Ku Tagametsa Tarmo tuu edimädse pistüjalapulli tekk, ma kai, et maru hää mõtõ, kõik jo tegevä ständ-appi. Ma haudsõ taad tükk aigu: olõ elun pallu kokku putnu tuuga, et põhaeestläne saa võrukõsõst umbõ võlssi arru. Sis mõtligi, et pidänü määndsitki sõnnu seletämä, sis vast inämb ei saia väega võlssi arru vai jääs midägi miilde. Võru kiil om ka põra kõigil hambidõ vahel. Mõni ütles, et ei saa taad kiilt vällä kannata. Tuu ai mul harja vereväs. Et mille ti ülepää arvati, et ma pidänü eesti kiilt mõistma? A näet, mõista ja ei hädäldä.

Kas taad tükkü latsil kah kaia kõlbas? Õga asja man arvatas, et *vajab vanemlikku selgitust*. A seo tükü man tuu latsõvanõmba seletämine kah ei avita. Periselt latsõ tiidvä noid nellä tähega sõnnu rohkõmb, ku ma ülepää mõista vällä mõtõlda. A vahepääl tulõ mõni asi vällä kah üteldä ja ku latsõvanõmb arvas, et lats ei tohe noid sõnnu kuulda, kuigi nigunii tiid, sis innembä ma ei soovita.

Kuis esietendüs ja prooviesietendüs lätsi? Kuna inämbjagu kaejit olli Tal'na inemise, sis keelebarjäär oll' suurõmb, ku ma arvssi. Tuu oll' mu jaos üllätüs. Pallu asju perän vällän küsüti, pidi üle kõnõlõma ja tõlkma. Tuud olõs võinu kõrraga kah küssü, a nä mõtli, et püüne pääl olõjat ei tohe sekä. Ega tuu ei olõs minnu segänü, ma olõs hää meelega seletänü. Umast arust ma seleti niigi pallu ja tõlksõ, a tull' vällä, et olõs pidänü rohkõmb. Pääproovil arvati, et umbõ hariv ollõv ollu.

Mille pidänü Sinno vahtsõ tüküga esinemä kutsma? Hindämüümine om moodun, a mullõ tuu asi väega ei istu. Minnu ei piäki kutsma, a iks võit. Kiä taht, kutsku julgõlõ, äkki tulõgi!

Küsse RAHMANI JAN

Antsla meistride päiv om pühendet liikmisaastalõ

Pühäpäävä, 18. piimäkuul kellä 13–16 peetäs Antslan meistride päivä. Säänest päivä, kon uma kandi käsitüü- ja söögimeistri uma kraami vällä toova, peetäs joba säitsmes kõrd ja timahava om tegemiisi rõhk liikmisel.

Plaanin omma ratta-orientiirümine, vibulaskminõ, ütidse tandsu, mitmõsugumadsõ tüütarõ ja võistlusõ.

Teedüst päävä kotsilõ saa aadrõssi facebook.com/meistritepaev päält.

Harglõn peetäs Läti-Eesti perimüspito ja tandsuklupi

Iispäävä, 19. piimäkuu õdagu kell 20 tulõ Harglõ maakultuurimajan Läti-Eesti perimüspido ja tandsuklubi. Läti perimüst ja tandsõ näütäs ansambli Rudzupuke Smiltenest. Eesti ja ka muiõ rahvidõ tandsulugusiid saat Harglõ folkbänd. Ütenkuun katõtas pidolaud ja pillimehe võiva vaba lava pääl üles astu.

Rõugõ vallan nakkas vahtsõst pääle küläülikuul

Joba kolmandat aastakka peetäs Rõugõ valla esi paigun suvist küläülikuuli. Huvilidsõ saava tõsõpäävä õdagu kokko mõnõn esierälidsen paigan, kon pererahvas näütäs ummi tegemiisi ja pidä loengu minkastki põnõvast.

Seo aastak alostas küläülikuul 20. hainakuul Rõugõ kerigu man, kon Möldri Maidu ja Raju Terje jututeema om «Gümnastika vaimule ja ihule». Et teema om esieräline, saias kokko kell 23 ja kõnõldas ka päält süääü. A tõõsõ seosuvidsõ loengu peetäs õdagu kell 19. Ligembät teedüst saa internetilehe facebook.com/Rougekylaylikool/ päält.

UL

Laat Ihamaru kõivõ all

RAHMANI JAN

Puulpäävä, 10. piimäkuul peeti Ihamarun kümnendät Kõivualutsõ laata. Ja kuigi timahava om Postitiis kutsutu vana Võro-Tarto tii pääl mitu silda remondin, tulliva nii müüjä ku ostja ilostõ paiga pääle ja laat läts ekämuudu kõrda.

RAHMANI JANI PILDI

Nigu laatõ pääl iks kombõs, saiva huvilidsõ laskõ hinnäst hobõsõga sõiduta.

«Ma olõ peris rahul ja väega hää ilm oll',» seletäs laadapäävä kõrraldamisõ vidäjä Täpsi Aivar. «Oll' kül seletämist ja sekeldämist tuuga, et sild om kinni, a paistus, et kõik, kes tahtsõ, saiva tulla. Kümme aastat om rahvast taa laadaga haŕotõt kah.»

Mille müüjä ja ostja seo laadu pääle tulõva? «Olõ saanu säänest vastakostust, et seo om nigu keväjäne Lindora laat. Müüjile ja ostjilõ miildüs taa meeleolu. Oldas vaŕoliidsi puiõ all, inemise saava tiiviirt pite jalota ja om hoobis tõistmuudu tunnõ ku mõnõ platsilaada pääl,» kõnõlõs Täpsi.

Nii oll' ka timahava hulga rahvast kokko tulnu. Päält ostmisõ sai kaia-kullõlda kultuuriprogrammi: üles asti Kanepi karmoskamängjä, rahvamuusigaansambli Suits ja Kool. Vahepääl kõnõli ummi tähelepandmiisi laadust Laheda muti, kiä omma perämäidsil aastil saanu piaaigu Kõivualutsõ laadapäävä maskotõs. A suurt herevüst teküt' ka puukujjõ oksjon.

Puukujjõ oksjonilõ olli pantu vikursaagjidõ laagrin «Postitee puupäevad» valmis meisterdedü kujo.

Laheda muti umma etteastmist uutman.

Puukujjõ oksjon.

Tego om tõist aastat säälsaman Ihamarun peetävä kolmõpäävädse laagriga, kon nii alostaja ku edesijõudnu vikursaagmisõ huvilidsõ saava oppi puukujo tegemist ja noid opmisõ käügin ka valmis meisterdä. Üte valmissaanu puukujo and egä osalinõ Kõivualutsõ laadapäävä oksjonilõ.

Oksjon läts ka timahava kõrda ja kõik kujo löüdsevä hindäle vahtsõ umanigu. Kõgõ kallimbat hinda masti suurõ mõtsapingi iist: tuu müüdi maaha 1850 euroga.

A miä and jõudu Postitii pääl suuri üritüisi kõrralda? «Ma elä tan! Ja tunnõ, et Postitii köüt nigu ütidse jõõna naid inemiisi, kiä tan veeren eläse. Seo om rahvas, kiä tund rõõmu ütenkuun tegemisest. Nii om ka Kõivualutsõ laadapäävä kõrraldamisõ man joba selge, kiä midä tege. Väega hää kuuntüü om seo kümne aastaga tegünü,» löüd Täpsi Aivar.

Postitii ja tuu kandi tegemiisi kotsilõ saa inämb teedüst internetiaadrõsi postitee.ee päält.

Ansambli Suits ja Kool.

Vahtsõliinast saa nädälivaihtusõl laadaliin

17. ja 18. piimäkuul peetäs Vahtsõliinan 27. maarahva laatu. Päält suurõ müügipido saa laadu pääl kaia ja kullõlda hulga etteastmiisi ja näütüisi.

Eräle keelekastmisõ uulidsa pääl omma välän käsitüüjuukõ tegijä, kogokunnauulidsa pääl pakva paigapäälidse seldsi ja talo umma talokraami. Vahtsõliina piirkunna põllumehe toova näütüsele uma vana ja vahtsõ põllutehniga. Tulõ ka rammumehe ja rammunaasõ võistlus ja nii suurõ ku latsõ pidävä maaha kablakakmisvõistlusõ. Viil saa kaia pinnenäütüst.

Mõlõmbal päävä käü laadulava pääl kultuuriprogramm, kon timahava andva lisas paigapäälitsile tegijile tuuni mitmõsugumaidsi rahvuskultuurõ seldsi. Väliskülälise omma tandsja Lätimaalt Gulbenest.

Tõist aastat om laadu pääl ka eräle latsiala, kon meisterdedäs, mängitäs ja tsehkendedäs. Timahavanõ vahtsõndus om tuu, et tetäs ka latsi uma laat, kon latsõ saava kaubõlda hindä tettü söögikraami ja käsitüüga. Täpsempä laadu kavva saa kaia internetist lehe maarahvalaat.ee päält.

UL

PILT KODOLEHE MAARAHVALAAT.EE PÄÄLT

Pilt mineväaastadsõ Vahtsõliina laadu päält.

MÄRGOTUS

Elo käü ütest veerest tõistõ

Elo käü. Nii liinan ku maal mürisese tävve huuga muromassina. Inemise tahtva niimuudu kõrda ja silmäillo luvva.

Rikkamb rahvas inämb niipalʼo ei müristä ku inne. Nimä omma võtnu hindäle säändse kodoeläjä, kiä suurõmbat larmi tegemädä ütest aiaveerest tõistõ liigus ja nii üüse ku päivä tassakõistõ pikembit kõrsi lühembäs haukas. Eelektrilammas.

Vahtsõnõ muud om muroniitmise mano kah tulnu: jäetäs lapikõisi, kost sukugi ei niidetä. Sinnä kasusõ põllulilli ja ohtja ni säänest platsikõist kutsutas elorikkusõ pindres. Kesktii ei olõ täämbädsel aol moodun, kõik tan elon käü ütest veerest tõistõ.

Noin perrin, kon latsõ kuuli lõpõtasõ, omma kipõ ao. Om vaia rõivit ja soengit ja perämäidsi pitõ pitä. Lõpõtamisõst ütsindä ei avita: viil tulõ tetä pido klassijuhataja puul ja sis viil üts pido umavaihõl. Tuu otsa viil ammõtlik lõpõtamisõ pido ja perän tuud piäs arvada ka sugulaisiga kuun istma...

Nigu nätä, elo käü ja käü ka pido, miä paistus, et saaki-i läbi. Iin om viil jaanipäiv ja võiolla jõud suvi kah kätte.

Tankotsil olnu vast õigõ suuvi tsipakõsõ mõistlikkust ja perrämärkmist.

RAHMANI JAN,
Uma Lehe päätoimõndaja

UMA LEHT

Tulõ vällä egä katõ nädäli takast neläpäävä.
Toimõndusõ aadrõs: Tartu 48, 65609, Võro liin
E-post: info@umaleht.ee, tel 78 222 21
Kodoleht: umaleht.ee
Molovihk: facebook.com/umaleht

Päätoimõndaja: Jan Rahman, tel 56 922 841 jan@umaleht.ee
Abitoimõndaja: Kaile Kabun, info@umaleht.ee
Keeletoimõndaja: Laivi Org, laiviorg@gmail.com
Latsinuka toimõndaja: Mariko Faster, latsinukk@umaleht.ee

Uma Lehe toimõndusõ kolleegium:
Tiia Allas, Külli Eichenbaum, Aapo Ilves, Kaido Kama, Ülle Kauksi, Rainer Kuuba, Evar Saar.

Välläandja: SA Kultuurileht, kl.ee
Tellmine: Express Post AS, tellimine.ee, tel 617 7717

Tõsõ kundi otsast

Ettevõtja PINDMAA AIGAR märgotas tan ilmaasju pääle tsipa tõsõ nuka alt, ku hariligult kaema harinu oltas.

Telefonilda nätäl

Ildaaigu sõitsõ linnukiga ja näpse sõidu aigu umma telefonni. Kai säält pilte ja tulõti miilde kotussit, kon kunagi käünü olli. Inne linnugi maa pääle jõudmist panni telefoni edeistmõ karmanni. Ku olli vällä lännü, näi, et telefon jäi linnugi pääle. Tahtsõ minnä tagasi, a es lasta. Ja kiäki minnu avita es saa, selle et miiskunda es lubata kah inämb tagasi linnugi pääle. Ollõv sääne kõrd.

Suur pahandus, et kuis nüüd. Egäsugudsõ hirmu tulli pääle: kuis ma tõsõ reisiseldsilidse üles lövvä vai kuis minnu üles löüdäs. A lätś tsipakõsõ aigu edesi, hirm nakaś müüdä minemä ja rahu sisse tulõma. Sai teedä, kost järgmäne lind edesi lätt. Näi ütte mi rühmä liigõt. Sai timä käest telefoni, kõlisti, lasi numbri kinni panda, selle et kõik elu um jo telefonin, nii kirävaihtus ku pangaaśa.

Ku tsihtpaika jõudsõ ja järgmäne hummok üles tulli, jõudsõ periselt peräle tiidmine, määne vabas saaminõ um toimunu. Inämb es otsi, et kos mu IPhone jäi, inämb es mõtlõ, mis säält kõik kaia võinu. Päähä naksi tulõma hoobis tõistsugudsõ mõttõ.

Takastperrä ütle ma, et periselt olʼ tuu juhus suur õnnistus.

Olli telefonilda säidse päivä ja mul olʼ aigu istu mere veeren, kaia lihtsäle merd, päävä-minekit ja nõsõmist, kullõlda meremühinät ja mõtõlda elu üle. Tuu ao joosul loi 700 lehekülge mitmõsugutsit raamatit.

Üts raamat, midä loi, olʼ Ingveri Ulvi «Idu». Autor olʼ kolm aastat peräst mu lõpõtamist tulnu Võrru Kreutzwaldi keskkuuli, sammamuudu spordiklassi. Ja säält tullʼ nii palʼu nostalgiliidsi ilusit pilte silmi ette esihindä kooliaost. Tuu pandsõ märkmä elusaatuisi pääle, mis mul ja raamadu autoril umma küländ üttemuudu.

Massikommunikatsioonist välän olõminõ avitas meele vabas laskõ. Sai tuust uutmada juhtumisõst opitunni ja ma ei kanna inämb telefonni egäl puul üten. Las sais koskil lavvanuka pääl. Vahepääl kae ja ku kiäki um helistänü, kõlista tagasi. Proovi mitte kaia uudissit, miä fookust vai mõtõt muialõ veevä. Tuu asõmõl tsiteeri Alliksaarõ Arturit:

Ei ole paremaid, halvemaid aegu.
On ainult hetk, milles viibime praegu.

Lennuki Urmas: kultuur om mahl inemiisi seen, kiä väikeisin paigun hoitva umma esimuudu olõkit

Näütekiränik ja lavastaja Lennuki Urmas tege parhilla Ihamaru kõrdsimajan pruuvõ uma vahtsõ näütemänguga «Ääremaal». Tükün mängvä Barabanštšikova Marika, Tagametsa Tarmo ja Seimi Agur, esietendüs om 17. piimäkuul. Uuri Lennuki Urmasõ käest, midä tüküst uuta om.

RAHMANI JANI PILT

Lennuki Urmas.

Kost tulõ tolm?

Kost tulõ tolm ja kohe kaos raha? No ma ei tiiä. Eks iks aig külb tedä. Üüse läämi magama, sis om tarõ kõrran. Ku hummogu üles heränemi, om kõik tolmu täüs.

Su vahtsõn näütemängun «Ääremaal» kõnõldas tuust, kuis tolm armastusõlõ pääle kasus.

Noh tuud om kah sääl veidükese. A kõgõ tähtsämb om sääl vast tuu, kuimuudu inemise kaosõ silmist ja näid ei olõ inämb nätä. Tuu, mille näid tähele ei panda vai kuis nimä jääse välänpuul suuri keskuisi nägemäldä ja nimeldä. A jah, ka tegeläisi armastusõ pääle om seo 30 aastaga laskunu peris kõrralik tolm.

Mille veeremaa inemiisi sis ei nätä?

No näid ei pildistedä, näidega ei tulta midägi kõnõlõma, ei panda tähele. Ku näid jalun ei olõ kongi liinan ja nä ei hädäldä, sis... Ku sa ei hädäldä, sis arvada jäätki säändses, kedä ei nätä. Naidõ tegeläisi man om külh nii, et nä ei käü kongi pikette tegemän ja õiguisi nõudman, a pruuvva niisamatõ toimõ saia ja sis kuigi nä kaosõ riigi silmist.

Mille Su jaos sääne teemä täämbädsel aol tähtsä om?

Mi teemi taad tükkü Lõuna-Eestin, a periselt võinu seo olla Ida-Virumaal kah, kon ma olõ nüüt peris palʼo käünü. Mu jaos olʼ edimäne asi, miä takast tougaś, mi riigi regionaalpoliitika. Ku 2009. aastagal võeti aotlidsõlt umavalitsuisil tulubaasist inemiisi massurahha veidembäs, sis seo aotlinõ kest siiämaani ja no tahetas veidükest viil veidembäs võtta. Pikembä ao pääle ette ei märgitä. Nigu parhilla om, regionaalministri käü valdu ja liinu liiduga arotaman, kuis seod vaesust ümbre jagada. Et võtami üte vaesõ käest är ja annami tõõsõlõ, kiä om viil vaesõmb, ja sis saa asi kõrda. Seo om veidükese kurb. Tuu asõmõl, et löüdä mano 10 miljonit, miä avitanu kõiki, paistus, et välänpuul tõmbõkeskuisi elävist inemiisist tahetas, et nä es elänü maal. Tuu olnu kasulikumb. Et maa olnu rikkide käen, kiä saava esi hindäga toimõ, et olnugi mõistlik kõik inemise maalt liina är kiuduta. Liinan om jo odavamb inemiisi pitä, nigu farmin eläjitki.

Mille sa veeremaa inemiisi peräst murõt tunnõt?

Ku näid ei olõ, kaoski inemlik moment är, kaos umaperä. Mi kõnõlõmi rahvusõst ja kultuurist ja arvami, et seo om tiatri vai kirändüse seen. A periselt om rahvus ja kultuur seo mahl, miä om inemiisi seen, kiä kongi välänpuul suuri paiku hoitva alalõ umma esimuudu olõkit.

Ja laembalt, maailma silmin olõmi mi veeremaa. Meist ei tiitä jo midägi muud, ku juhusligult kuuldas. Nüüd mi olõmi Euruupa silmin vast ka savvusannarahvas, arvatas, et egäl eestläsel om uma savvusann. Ja sis meist jääski sääne andsak pilt, et mi rahva ainumanõ umaperä omgi seo savvusann.

Kas Sul om näütemängun vanasjäämise teemät kah?

Noh tegeläse omma päält 50 aasta vana. Kunagi ma loi üte naasõ artiklit, kuis timä elo om päält 50aastadsõs saamist muutunu. Varrampa panti tedä kõik aig tähele, a no ei olõ tedä nigu nätäki. Eks kõik aśa omma siiä näütemängu elost kokko koŕadu.

Üts päätegeläne kõnõlõs näütemängun võro kiilt. Mille nii?

Seo tekütäs hää vastandusõ. Naanõ om tulnu koskilt muialt sisse, timä ei olõ tan võrokeeline. Võro kiilt kõnõlõja miis om esi väega säänest usku, et kiäki piät jäämä, ja hoit umast kõvastõ kinni. Jäl tulõ üles küsümüs, mille osa läävä Talʼnalõ ja Euruupalõ ja Ameerikalõ ja mille osa tulõva tagasi ja osa ülepää ei lääki kohegi. Seo om pikemb teema ja olõnõs inemiisist.

A mis kisk Sinno Lõuna-Eesti poolõ?

Väega lihtsä om üteldä, et juurõ. Vanõmba omma vällärännänü seto. A tan om palʼo mu jaos arvosaadavat umaperrä, om mahlakit ütlemiisi, toda, miä mullõ Eesti elon miildüs. Tan eletäs häste naturaalsõlt.

Ida-Virumaal om kah huvitavit tegeläisi, nimä omma tõistmuudu hädän. Sääl om rohkõmb rahvuslik konflikt. Vinläse sääl omma kah pidänü väega palʼo lepmä ja püüdvä kuigi identifitsiiri, kiä nimä sis omma. Näil om parhilla väega keerolinõ olla, selle et omma pidänü vanast vallalõ ütlemä ja vahtsõt ei mõista vasta võtta. A Lõunõ-Eesti om püsünü, tan om kõik aig jäädü tuu mano, midä om kallis peetü. Tuu tege lämmä tundõ, siiä tulla om kõgõ hää.

Seo «Ääremaal» om Sul 85. tiatritekst, mille olõt kirotanu. Kuis Sa nii palʼo jõvvat?

Tulõ hummogu varra üles tulla. Ma inämb nii varra ei heräne, a kunagi, ku lats olʼ väiku, naksi joba nelä paiku kirotamisõga pääle. Kellä neläst säitsmeni või mõnikõrd tetä sama palʼo tüüd är, ku kellä katsast viieni.

Mille pidänü inemise seod tükkü kaema?

Ütelt puult om taa inemlik lugu. A mille tedä kaema piäs, om tuu, et ku mi liigumi sammamuudu edesi, nigu parhilla om regionaalpoliitikan tsiht võetu, sis ma pelgä, et seo lugu ei kõnõlõ niivõrra täämbädsest ku hummõnidsõst pääväst. Ma esi mõtlõ, et seo kõik või juhtuda viie aasta peräst. Seo lugu võinu olla hoiatav.

Kas tükün nalʼa kah saa?

Eks egäüts saa esimuudu arvo. Mõnõ väega tõsidsõ aśa võiva väega nalʼadsõ ja nalʼadsõ aśa tõsidsõ olla. Parhilla prooviaol mullõ miildüs tõtõstõ, et mitmõn paigan ma ei tiiä, kas seo om väega nalʼakas vai väega kurb.

Nalʼa om hää võttõna tarvita tiatritükü alostusõn. Tiit naʼa är, inemise naardva ja perän nakkasõ mõtlõma, mille pääle nä naari. Sis om tiatrielämüs suurõmb. A seod luku olõ ma pikembä ao joosul mõtõlnu ja tan omma uma salahusõ. Nalʼa iks Eesti näütekirändüsen tetäs, traagikat ja tõsist asja kah, a säänest tiatri man väega tähtsät asja nigu salahust om kuigi veitüs jäänü. Tan ma sis proovi tuud kuigimuudu tekütä. Kas kõik jõud lõpus peräle vai ei jõvva, eks tuud saami nätä.

Kuis sai kokko tiatritrupp?

Jummal aviʼ. Ku Tarmo olʼ viil Rakveren, naksimi seod tükkü märkmä. Agurit ma näi tükün «Petserimaa igatsus», timä liikmine võtsõ tummas. Olʼ uutmalda, et Eestin om sääne näütlejä ülepää olõman. Marikaga olõ varrampa kah tennü, timä om väega põnnõv näütlejä. Juhus määräś, jummal aviʼ ja sis omgi kõik häste, ku nuu aśa kokko saava.

Küsse RAHMANI JAN

RAHMANI JANI PILT

Näütlejä Tagametsa Tarmo ja Barabanštšikova Marika tükü «Ääremaal» pruuvi tegemän.

Haani kooli latsõ lõpõti kooliaasta kõovihtu tegemisega. Haani koolin om saanu kombõs opada kooliaasta perämädsen tüü- ja tehnoloogiaoppusõ tunnin kõovihtu tegemist. Nii tetti vihtu ka timahava. «Latsõ saiva vihtu tegemisega väega häste nakkama. Kõgõ rassõmb oll´ vast kooli lähkült kõlvoliidsi kõoossõ löüdmine,» võtt oppaja Rüütli Paavo vihategemise tunni kokko.

Et Haanimaa inemise omma jo vanast aost tunnõdu puukäsitüü tegijä, peetäs vannust kombist koolioppusõ man täämbä kah luku. «Olõmi opnu ka luudõ ja pudrupöörüssit tegemä. Timahava keväjä olnu paikuskunsti pääväl Vällämäel opõ latsõ puust rihä tegemist. Õga kevväi olõmi latsiga ka vahtrõ tikanu. A kõgõ keerolidsõmb om muidogi olnu haanimehe suusõ tegemine,» seletäs tüü- ja tehnoloogiaoppusõ oppaja.

Pildi pääl hoit Rüütli Paavo käen tunnin valmis tettüt kõovihta.

SIMMI SILLERIINU pilt

Priinime lugu

Rubriigin kõnõldas perekunnanimmi periolõmisõst ja tähendüsest.

Viitkar ja Viitkin

Priinimel *Viitkar* om Eestin 97 kandjat, priinimel *Viitkin* 67 kandjat. Vähäkese kandjit om ka vanan kiräviien nimekujjõl *Vitkar* ja *Vitkin*. Mõlõmba nime panti õnnõ Vahtsõliina mõisan Viitka lisanime perrä, miä om kunaginõ edenimi. Pastor Masing om tan pruuvnu uma sõbra ja kolleegi Räpinä pastori Helleri nippi tetä samast lisanimest eri priinime tulõtamislõppõga: saksa muudu *-r* ja vinne muudu *-in*.

Viitkari nime sai suguvõsa Viitka külän, tuus aos inämbäste joba koolnu kuvvõ üte põlvkunna mehe perrätulõja. Kiä näist es olõ vele, olli lelläpoja, a rahvast oll´ joba 1826. aastal peris hulga, 62 nimekandjat. Huvitava omma näide täämbädses kaonu talunime 1820. aasta personaalraamatun: *Kabbeli*, *Appli*, *Waltina*, *Listako* ja *Rimmeli*. Kabõli talunimi lätt kokko Viitka Ristimäe ja Kalmõmäe nimmiga. Ristimäest om perimüs, et sääl om kerik olnu. Peränpoolõ ollõv olnu kivi, rist pääl, kohe tuudi andit. Ristimäe kõrval om Vanaussaiamägi, Viitka külä arvada kõgõ vanõmb kotus.

Viitkini nime sai Kivioralt peri Jakapi poig Tannil ja Andre poig Ado perekundõga. Nimä olli üte tõsõ Viitka. Võimalik, et näide nimi tulõ hoobis parhillatsõst Missoküläst, kohe Pööni tallu Tannil noorõn ian peremehes sai. Tuul juhtumisõl om nime alussõpandja 1638 Missokülä kandin elänü *Wittke Jacob*. A kõmäle tuud üteldä ei saa, piässi uurma, kiä oll´ Kiviora Jakapi ja Andre esä ja kost tä peri oll´.

Eestistämisel muudõti: Viitkin > Alliksoo (Vahtsõliina), Viitkin > Viirpalu (Taageperä), Vitkin > Ojasaar (Saalussõ), Vitkar > Viiksaar (Talliin) ja Viitkal > Viiksaar (Vahtsõ-Antsla). Sama vahtsõ nime valimine näütäs, et ka muutunu nimekuju *Viitkal* om olnu Viitkari suguvõsast peri.

Vana lisanimi mitmusõn *Viitka'* (Viitkilt peri) tulõ ei lihtsalõ vinne keele Vitjast (*Витя*), minkast külh om olõman harvõmb pruugit vorm *Витка*. Seoilmaaigsõ Vitja alusnimes om inämbäste Viktor vai Vitali, väega harva *Viit* (Вит). Viitka külä edimädse mainmise, 1627 *Witko*, 1630 *Wietka,* näütäse, et alussõs om just seo harvõmb nimi, miä esihindäst om kah segu Vana-Rooma ladinakeelidsest inemisenimest *Vitus* 'elu' ja germaani *Widu*-algusõga nimmist. Itaalian omma nuu haru erälde jäänü, sääl tulõva täämbäste päivä nime *Vito* ja *Guido*, a näütüses õdagupuulsin slaavi kiilin lätsi Sitsiiliast peri pühä Vitus, germaanlaisi Widu(kind) ja mitma umakeelidse vana nime segi.

Viitka man või muiduki üteldä, et kuna sääl külän om kapõl olnu, arvada just pühhä Vitust om avvustõt, ja vinne kerikun om pühä Vitusõ nimi Вит, sõs olõ-i mõtõt muid alguperä varjantsõ kaalu. Vitus (koolnu aastagal 303) oll´ varajadsõ kristlusõ märtri, tedä avvustõdas erilidselt Tšehhimaal, a näütüses ka Vestfaalin, kost oll´ peri suurõmb osa Liivimaa sakslaisist. Täämbäst (15.06) viidipäivä pühitsese kõgõ rohkõmb serbläse, tuuperäst, et seo om türkläisi vasta peetü Kosovo lahingu aastagapäiv.

SAARÕ EVAR

KUUBA RAINERI PILT

Vana-Võromaa saatkund om inne pido alostust uma telgi pistü säädnü ja uut küläliisi.

Vana-Võromaa saatkund käve Baltica pido perimüskülän

RAHMANI JAN

Seo kuu alostusõn peeti 35. Baltica nimelist riikevaihõlist perimüspito. Pido teema oll´ «Perimüs tõmbas üten!» ja tuuperäst oll´ festivali päämiste paika, Taĺna liina Tornõ platsi pääle üles säetü perimüskülä, kon Eesti kogokunna saiva umma kultuuri näüdädä. Välän oll´ ka Vana-Võromaa saatkund käsitüükraami ja opitarriga. Kuis pido läts, midä sääl tetti ja nätti, kõnõlõsõ võrokõisi saatkunna vidäjä OJA VILVE ja EICHENBAUMI KÜLLI.

Mis pido tuu sääne oll?

Külli: «Perimüsfestival Baltica rändäs Eesti, Läti ja Leedu vaihõl. Seokõrd oll´ tä Eesti kõrralda. Taĺnan olli tegemise vanaliina müüre takan Tornõ platsi pääl. Hulga oll´ nätä rahvarõivin inemiisi ja gruppõ Lätist, Leedust ja egält puult viil, häste kinäsit muusikit, tandsjit. Inemise olli kõik rõõmsa, sääne helge seltskund oll´.

Seo aasta oll´ pistü pantu perimüskülä, kutsutu Eesti esi kogokundõst esindäjä, olli kihnukõsõ, võrokõsõ, mulgi ja Virumaa inemise. Nuu olli tuud Tornõ platsi pite hõrrõstõ lakja säetü, vahepääl oll´ viil eesti käsitüü telk ja tüütarri oll´ hulga. Egäleütele oll´ tegemiisi ja inemiisil oll´ aigu, sai näidega rahuligult kõnõlda. Taa es olõ laat, päämine rõhk oll´ iks käsitüü ja pillimängu opitarril.»

Määndse olli võrokõisi opitarõ?

Vilve: «Opsimi võro kiilt. Näütsimi ummi ilosit rõivit. Sis oll´ meil seerepaila tegemine, nõglaga viltmine, kõlavüü tegemine. Ollimi valmis tegemä ka kaarusnüüri. Virtuaalprillega näütsimi suidsusanna. Ja populaarnõ oll´ ka Pensa Margiti linatüü opitarõ.»

Kuis Taĺnan ilm oll´?

Külli: «Ku mi peräle jõudsõmi, sis lätsivä mängu kõik hobõsõteki, mis meil üten olli. Ku ollimi saatkunna pistü pandnu, jäi meil kolm tunni aigu. Istõmi uma külmä telgi all, tuul puhksõ õkva sisse, peris merekaarist es olõ, a põĥakaarist külm tuulõkõnõ. Ja mi sis külmsimi sääl. Üts-tõõnõ käve müüdä, tuu tekk süäme lämmämbäs, a mõtlimi, et kolm päivä, ei tiiä, kas tulõmi eloga tagasi. A sis tull´ pido vallategemine ja nakaś rahvas liikma. Naksimi esi sääl telgi all rabõlõma, sis läts´ kõrraga parõmbas. Nuu lämmä rõiva, mis kunagi omma eestläisi rahvarõividõ nime saanu, olli abis. Kinda olli kah käen, muidu olõs är külmänü.»

Kas huviliidsi jakku?

Külli: «Rahvast käve. Nii ku suurõ lava pääl triangli läbi sai, nii kõik tuu päältkaejidõ seltskund vaiu perimüsküllä lakja. Sis tull´ huuga hulga rahvast. Vahepääl käve ütsigu uudistaja, kes tahtsõva pikembält kõnõlda.

A ku telgi man oll´ mõni muusigamiis, nigu meil käve nuur lõõdsamängjä Hoobi Helir, sis naaś pillimängu pääle õkva rahvast kõvastõ mano tulõma. Poiss väega ilostõ mängse kah.»

Mille vasta rahvas sõs huvvi tundsõ?

Külli: «Saatkunnan kitmises ni mekmises oll´ meil üten väiku valik Uma Meki märgiga söögikraami – tuu ümbre tsiiruť ütsjago rahvast. Kõrralik välläpanõk oll´ võrokeelitsist raamatist. Võromaa juuriga inemise jäi peris pikält raamatit uurma.»

Kas määnegi esieräline lugu kah saatkunna man juhtu?

Vilve: «Edimädsel pääväl käve üts inglanõ, keskiäline miis. Kai Tanni Liilia vilditüisi kaapkübärit. Pruuvsõ ütte ja tõist, üts nakaś miildümä, ostsõ är. Järgmäne päiv jälki sama miis mi telgi man, üten naasõga. Miis üteĺ, et nii ei saa, et hindäle kaabu osta ja naasõlõ mitte midägi. Liilial olli tettü ka vildidü sannamütsü ja persealodsõ. Üte sannamütsü pääle oll´ tettü ka munnõga tsirgupesä. Tuu naasõlõ miildü ja är nä tuu ostiva. Seleti näile, määne om mi kandi suidsusann, ja mõtli, et oppa näile kah selges võrokeelidse sõna «persealonõ». Seleti iks är kah, mis tuu tähendäs. Kül nä pruuvsõva tuud sõnna väänädä, lõpus sai piaaigu selges. Lätsivä ja korrutiva: persealonõ, persealonõ. Vahva paar oll´.»

Vana ao lehelugu tuust, kuis Alatarõ Katre liinan laulupidol käve

Seo jutu kotsilõ saatsõ teedüsse Uma Lehe lugõja Tootseni Toivo Rõugõst. Tä kiroť niimuudu: «Vannu lehti om peris hää lukõ. Ma otsi säält Rõugõ kotsilõ kävvit kirutuisi. Löüdse 21. juuli 1921 Wõru Teatajast ka üte võrukiilse kirätükü. Pea 102 aastat vana, a peris muhe.» Pilt leheluust om peri digitaalarhiivist dea.digar.ee.

Mu Wõrun käük.

Et puulpääwas ja pühäpääwas suur laulupido oll wällakuulutet, tulli ma joba aigsahõ, rohkõmb nädälit tagasi, Wõrro. Tuuperäst, et tä saawat ilmatu suur pido olõma. Ja ollegi hää, et nii warra är tulli, minewä pühäpääwä, 10. juulil, oll pargin ta pordi pido. Lätsi esi kah kaema, ja saie peris aolõ. Kae imet: preilitõõsõ olliwa kah juuskman ja hüppämän. Edimält oll küll kenä kaia, suure laja põõsi tõisil jalan, midä esi wiil edimäst õrba näi umal 35-bal eloaastal. Peräst, ku är harisi tu kaemisega, sõs nakas õkwa miildümä. Tuust õnnõ ös saa ma arwo, mis jaos õkwa taad portõ tetäs, nigu näutüses wõiki juuskmine, hüppämine ja miä tan kõik om.

Wõisõ sõs julgusõ kätte ja küsse õigõ üte pakju herrä käest perrä. Tuu selet, et ta olõwat terwüselõ wäega kasulik ja pallo muud hääd wiil. Õdagul olli jälleki jalakeerotus pordiringi saalin. Lätsi esi kah jäll sinnä kaema, saal oll rahwast ja sõdurid tüüs. Kae, sääl ma wiil kuulsõ pallo, üte ku tõist, miä rahwas kõnõliwa tan takkan tarõn.

Üts pikk prowwa tull paari tõsõga sisse, nuu olliwa asjalisõ, ja ma kuuli, kuis tuu nakas taad pordi asja selekämä.

Üteĺ, et tuu õi olõ no midägi wäärt, et naisõ kah juuskwa ja hüppäse. Ja arwas, et nuu innegi prostoi ja alamba rahwas omma, kuna „intellgendi" tuud tegemä õi lää. Ja et kui täl mõni sõsar wõi weli olõsi pordin tegelänõ, sõs õkwa wirotasi üle läwe wällä, ku tä puul omma nägo näütäsi.

Tõnõ, klä ilma prilletä oll, üteĺ, et ma annasi ka sääntsele õkwa jalaga takkast; kolmas nikut jäl innegi pääga noidõ poolõ. 3 herrä nuu kõnõliwa küll wasta ja arwasiwa, et port om iks kulda wäärt asi, ja ku pallo tä wiil terwüselõ kassõ tuua ja nii, a' tuu pikk prowwa tsäwsõ näilõ wasta mis jälle, wehel ja rehel innegi käsiga. Mullõ läts asi hirmsas ja saie willänd, tulli är hoobis kobõgi. Ja ku ma rohkõmb õdagu perrä mõtli, nakśi ma arwo saama, et nuu herrä iks õigustõmba kõnõliwa kui prowwa ja preili. Tõsõl pääwal, ku üles tulli ja liina kõndma lätsi, tull hõmõ tõbi pargi minnä, ja lätsiki.

Istõ pingi pääle. Tükü ao peräst lätsiwä nuust kats preilit müüdä, klä, kah pühäpääwal pargin olliwa joosnu. Tulliwa kõndõn tagasi ja isissõwa sinnä samma pingi pääle, kus ma'ki olli, ja nakśiwa hindä waihel kõnõlõma. Muidoki näiwä är et mats õlõ, selle mõistadõs niä minno pelätägi.

Tõnõ, lühemb, selet, et tedä oll üts sugulanõ taõsõt wällä wisanu ja ül'nii nii: „Kae, et sa inämb üle nu läwe õ tukkõ, tuu om jo alatu tego parki juuskma minnä!" Ja õtnu wiil, et mul om peris häbü su peräst, et sa nu sugulane olõt, mine maale karja, jooso sääl, et küll saa.

Ma kai, tuu, kedä oll wällä aetu, oll peris rõõmus, nigu näta, õs olõ tälle ta wälläwiskamine midägi tennü, ja lubas ta' tõnõ kõrd jäll juuskma minnä. Üteĺ, et ega ma joba sääntsid „lõuste" pelgämä õi nakka, üts iin wõi takkan. Tõnõ, tuu pikemb, jäll naarsõ innegi ja rehäs käega, üteĺ, et tä tiidew wäega häste määrtsest „intellgent" perekonnast nu „lõusti" kõik peri omma: näide meelest om tuu illos ja aus tego, ilosamb ku juuskminõ ja hüppäminõ, kui nii konnegi restoraanin wai puhwetin hummogumi joowa. Kõnõliwa wiil pallogi ütest ja tõsõst, mu'gu jää õs kõik miilde, wai jõwwat sa ns kõkõ är kirotata. Tull hindäl kah himo pääle, lääsi häämeelega tõnõkõrd juuskma ja hüppämä ku wiil pargin pido tulõ. Aga kuis sa läät, olõt jo tuu jaos iks wana, pääleki maa mats.

Ku asi wast ette tulõsi — ma sääntsid „lõuste" ka joht õs pelgäsi!

No elli naa pääwä nii samma wanna wiis, käwe iks pargin ja „Kandlõ" aian. Uutsõ suurõ häämeelega taab laulu pitto, a' puulpääwä saie turun tõõstavõ Leenoga kokko, tull sääne ainulik asi ette, et pidi maalõ är sõitma.

Ja nii jäiegi mul nägemäda tuu suur laulu pido, midä kaema ma õkwa Wõrolõ olli tulnuki.

Alatarõ Katre.

Šašlõkk lätś kallis masma

OLESKI VILLEM

Seo lugu juhtu 20. aastasaa keskeh üte ehitüse-asotusõ remondibrigaadi miihiga. Nime omma vällä mõtõldu.

Uma tüümehetii algusõh tüüti ma tehasõh. Olli abieloh. Meil olľ üts lats, tõist naanõ kandsõ. Kortõriolu olli väega kehväkese. Küssemi tehasõ kaudu kortõrit liina, a es saa. Sis otsusti tehasõga lõpu tetä. Tuu pääle kutsõ direktri minno jutuajamisõlõ. Lubasi parõmbat tüükotust ja aasta peräst üte tarõga kortõrit. Ma es olõ nõuh ja ärminegiavaldus rahuldõdi.

Jätse tüüseldsiliidsiga hüväste. Üts sõbõr kuulsõ, et lää ehitüse-asotustõ tüüle, ja üteľ naardõh: «Läät sis sinnä lambavargidõ mano tüüle.»

Lätsi vahtsõ tüükotusõ kaadriosakunda, säält juhatõdi minno tuutmisbaasi juhataja jutulõ. Tuu üteľ: «Kortõri peräst külh es taso siiä tüüle tulla. A võtami teid remondibrigaati, sinnä om vaia juhiluaga lukkseppä.» Saiõ arvu, et mu kotsilõ om eelmidsest tüükotusõst kõik perrä kullõldu.

Ja saigi ma tüüle «lambavargidõ brigaati», nigu sõbõr hüvästejätül olľ ütelnü. Uma tüüga tulli toimõ. Mul olli viil keevitäjäpaprõ, mis tulliva kah kasus.

Harisi vahtsidõ tüüseldsiliidsiga ruttu. Saimi umavahel häste läbi ja mõnõ õllõ man kõnõldi mullõ täpsele är ka tuu lambavargusõ lugu. Kõgõpäält luu tegeläisist:

REIMANNI HILDEGARDI TSEHKENDÜS

Olev – katõmeetriline mehemüräkäs, tehnilidse taibu ja hää naľasoonõga miis, mõnõh aśah valmis riskmä, eski hulljulgõlõ.

Arno – hää võrkpallur, veidükese hinnästtäüs ja närviline, piinü, tälle miildü häste rõivih kävvü, tükse tõisi arvostama ja pilkama.

Kolka – maokas, veretäjä näoga kõrraldaja, suur lopataja, äkilidse meelega naisimaias miis.

Uku – keskmäst kasvu jämmembät sorti ärvõet miis. Täpsembält ei mõista timäst kõnõlda, selle et tä olľ seost asotusõst mu aos är lännü.

Objekte piteh käve brigaad tuudaigu furgoon-tüükojaga. Peräst häste tettüt tüüd nõudsõ iho lõdvas laskmist ja kõgõ lihtsämb viis tuud tetä olľ viina võtta. Olľ illos tasanõ päiv ja piätüs tetti üteh kõrvalidsõh kotusõh. Kuulda olľ määgmist, kohki sääl olli lamba. Miihil tujo nõssi.

«Nüüd tahassi šašlõkki!» üteľ Kolka suud matsutadõn.

«Kuulgõ, mehe, seo asi om vast võimalik,» arvaś Arno. «Tulõ õnnõ pää tüüle panda. Lammas määg – tähendäs matõrjal om olõmah.»

«Arno, läämi luurõlõ!» üteľ Olev. Lätsiki katõkõisi, kaiva võsust ümbrekunda. Paar lammast olľ nurmõ pääl ketih, ülejäänü vabalt kaŕamaal. Talo olle kavvõmbal mäe otsah. Sääl es olõ nätä määnestki liikmist, eski pinni es paistu. Seo andsõ miihile julgust mano. Auto olle aetu kah säändsele kotusõlõ, kost es olõ tedä talost nätä.

Nüüd peeti plaani, kuis tetä. Kats miist jäivä valvõlõ, et hädä kõrral märki anda. Kats miist hiilsevä lambidõ mano, haarsõva ketti piten üte näist kinni ja tirisivä võssu. Edesi lätś joba julgõmbalt. Elläi lasti ketist vabas ja upitõdi furgooni. Seo opõratsiuun tegi mehe kainõmbas.

«Mis nüüd edesi saa?» küsse Uku hallõ helüga.

«Mis sa kusõt? Sõidami är, olõ rahulik. Kõik lätt nigu lepädse riiga,» üteľ Olev.

Tii pääl pidi nä kinni liiklusinspektri. Uku nägi tedä joba kavvõst ja niildse hirmuga lonksu piduriõlli, mis võtvat viinalõhna är. A hingädä es kästäki ja furgooni kah es kaia sisse. Kontrolliti õnnõ sõidudokumente. Mehe olliva vakka ku hiire.

Tüükotusõhe jõuti, ku tüüpäiv olle läbi, a värehtih olti harinu, et brigaat jääs ildas. Uku aiõ auto tüükotta ja pandsõ ussõ seest kinni.

«Olev, sa olõt kõgõ tugõvamb, võta elläi käsile,» üteľ Kolka. Tä olle tõisist vanõmb ja tälle miildü kamanda.

Arno hoitsõ lammast takastpuult kinni. Olev võtsõ kuvalda, rehäś kõrra ja viroť sis lambalõ kõrvu vaihõlõ. Pauk olle kõva – lammas nigu niideti maaha. Edesi tetti kõik nigu vaia. Nahk ja soolika uputõdi tulõtõrjõ viihoitusõlõ.

A ütel päävä tulli kutsõ uurja mano. Sääl pinniti põhalikult kõik vällä. Olle viil võimalus lamba umanikuga kokko leppü, et tuu võtasi uma avaldusõ tagasi. A peremiis olle kuraasikas, es taha määnestki lepütüst.

Asi lätś kohtuhe. Mehe saiva aasta tingimiisi, massiva kohtukulu ja lamba iist nõutu raha. Pääle tuu lätsivä aastas aos autolua. Kallis lätś masma seo šašlõkk.

Kolm mehepoiga

Sis es olõ viil telefonnõ ja mehe kõnõli joba nätäl ette kokko, et järgmäne pühäpäiv tulõ jäl kokko tulla ja ilmaello edesi arota. Richard, kedä kutsuti Riksis, olľ kõgõ vanõmb, iks sinnä 90 poolõ. Meinhard (Meini) olľ 80 ümbre, a Ülo olľ 60. Jutu näil kõgõ klapsõva. Ku vaiõlusõs lätś, vaiõldi hulga aigu, a perän võeti mõni tõõnõ teema.

Kaartõ kah mängiti, «Potkitnoid». Riks üteľ iks kõgõ: «Mehepoja, võtami külmärohto kah.» Kes kaardimängu võitsõ, sai rohto, a turakus jäänü pidi päält kaema.

Ütskõrd vaidli nä vanadusõ pääle. Riks üteľ Meinile: «Sa olõt mu kõrval peris poiskõnõ. A sa, Ülo, olõt peris tattnõna!» Sis vaiõldi kõvastõ, Meini es taha sukugi poiskõnõ olla, a Ülo leppe, et omgi võrrõldõn Riksiga tattnõna. Peräkõrd lepsevä kokko, et omma kõik mehepoja.

Ku ma mehepoigõlõ kohvi tei, tennäti ja kiteti minno tuu iist, et ma näid minemä ei aja. A Riks küsse egä kõrd luidsast, et tulõ kohvipaks kah är süvvä: taa iist om rahha mastu ja ärviskaminõ ollõv söögikraami raiskaminõ.

Neo kolm väsümäldä tulihingelist sõpra puhkasõ igäväst und Pindi surnuaia pääl. Üts sõbõr ja sugulanõ arvaś, et arvada nimä saava iks viil kokko ja ajava ummi lorijuttõ edesi. A mi tuud ei kuulõ.

RIITSAARÕ LAINE

Parm tsuskas

Naľapildiga tsuskas ütiskunda mõnõst hellembäst kotussõst

Rõugõ Rebäse külä miis VARUSTINI ANDRES, tunnõt ka nimega PARM.

Tossu Tilda pajatus

Uudismaa jäi üles kündmädä

Piimäkuu alostusõn nakkas koolõn pääle eksämiaig. Nii olľ vanastõ kah ja kõgõ edimädses pidi koolilõpõtaja kirändi kirotama. Seo luu kõnõľ mullõ sõbranna, kiä opsõ umal aol üten Võromaa maakeskkoolin.

Kirändi kirotamisõ päävä haardsõ tä üten raamadu, Šolohhovi «Ülesküntud uudismaa». Tuu perrä tulľ pia kõgõ mõni kiränditeema. Nii ka seokõrd. Tütärlats es olõ jõudnu raamatut inne põhalikumbalõ uuri ja otsusť, et küsüs lupa välläkäüki minnä. Ku inemisel iks vaia olľ, sis tuud lubati.

Välläkäügin naaś kirändi kirotaja raamatut uurma. A palľo tä lukõ es jõvva: äkki olľ timä man üts eksämikomisjoni liigõ, sama kooli oppaja. Tuu haardsõ täl raamadu käest.

Tütärlats kõrvaldõdi eksämilt ja kästi uuta. Tä lätś kalitorri ikma. Üts tõnõ oppaja tulľ timä mano ja trüüstse, et olõ-i tuu asi nii hull midägi, tütrik es jõvva jo midägi kaia, tuust midägi ei tulõ.

A ummõtõ tulľ. Raamadu käestvõtja üteľ oppajidõ arotusõl, et kimmäle tulõ eksäm tühäs kuuluta. Nii pidi tütrik tegemä järeleksami. Tollõ tekk tä muiduki ka är. A vahepääl olli pääle naanu kõrgkooli sisseastmisõ eksämi ja sinnä tedä es lasta. Tütrik olõs tahtnu astu EPAhtõ, a õigõl aol kirotamada kirändi peräst jäi tuu är. Tä pidi uman edesidsen elon lepmä tüükotussidõga, miä olli midägi muud, ku tä unistanu olľ.

«Nii jäigi mul uudismaa üles kündmädä,» lõpõť sõbranna jutu uma nuurusõao ütest juhtumisõst.

TOSSU TILDA

Latsilõ

Vastus saada
üte nädäli joosul
meiliaadrõssi pääle
latsinukk@umaleht.ee
vai postiga:
Uma Leht,
Tartu 48,
65609 Võro.

Vastussõ mano panõ kirja uma nimi, vannus ja kimmähe ka **postiaadrõs.**

Vastajidõ vaihõl loositas vällä võrokeelitsit välläandit.

Latsinukka tugõva Võro instituut ja Võro selts VKKF.

Minevä kõrra vastussõ':

1. b, 2. c, 3. a, 4. a, 5. c, 6. c, 7. a, 8. a, 9. a, 10. b, 11. a, 12. b, 13. a, 14. a, 15. b, 16. a, 17. c

Avvohinna saa ALTERI BRITA (12) Osolast.

Tii' är ristsõna! Vastussõs saat teedä', miä lätt pindre pääl varsti vereväs.

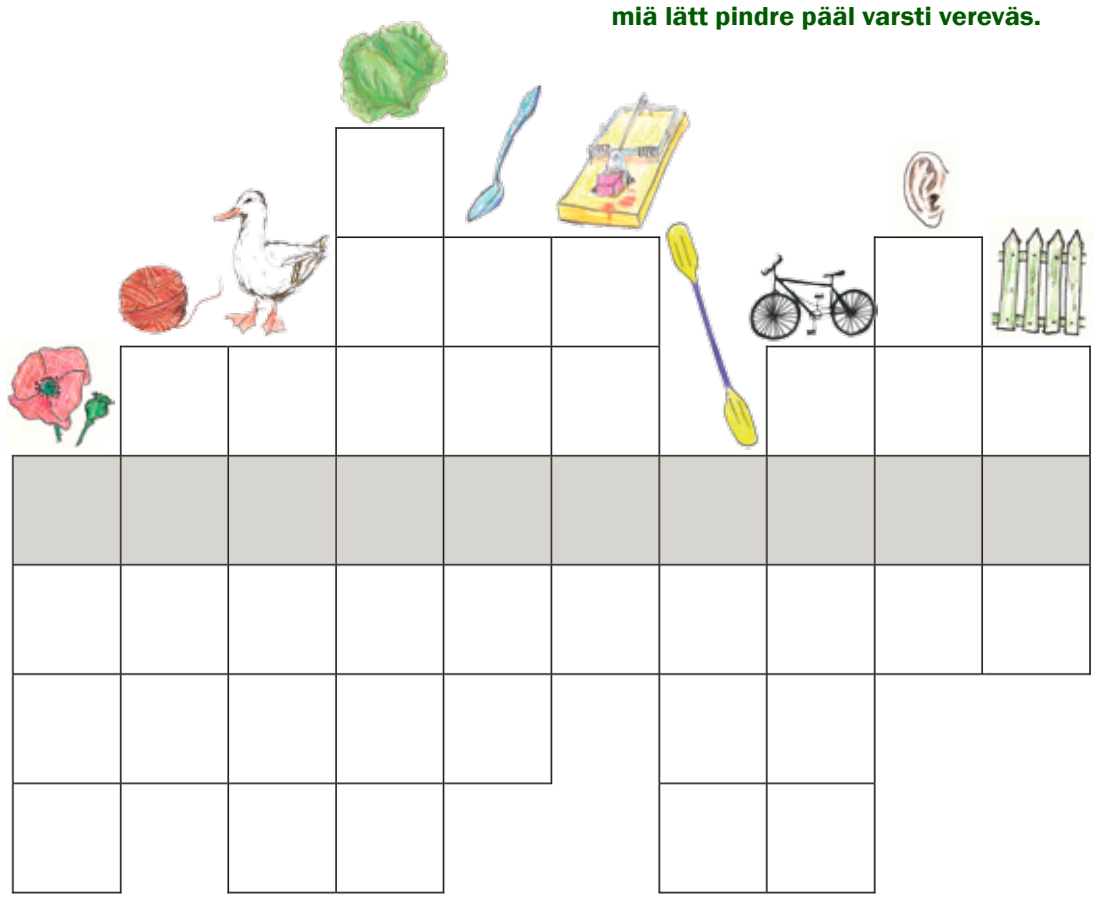

Muda Mari pajatus

Kats süküst

Ma kuuli raadiost, et lehekuu viimäne päiv olľ ka keväjä viimäne päiv. Jo tuu kõnõlõja mõtõľ, et õkva juunikuuga nakkas suvi pääle. A periselt sai kevväi külh otsa, a edesi nakaś süküs. Vai kuimuudu kutsu säänest aigu, ku ilm lätt egä päävägа õnnõ külmembäs? Kõik, mis aiamaal nõna mulla seest vällä olľ tsusanu, tuu ka üükülm är võtsõ.

Ello Eestimaal om iks tuu iist kitetü, et meil om neli aastaaigu. A parhilla tulõ vällä, et süküst om kats kõrda. Hirmuga kaet jo aknõst vällä, kas päiv nõsõs iks õigõ ao pääle vai omma päävä kah jo lühembäs jäänü. Või õnnõ uuta, et suvi iks tulõ. Ja vast pääle suvvõ tulõ peräkõrd kaomalännü kevväi.

MUDA MARI

Telli Uma Leht!

tellimine.ee/umaleht,
tel 617 7717.